

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fiorini v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate l galbenu cu porto postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. Se abonédia la Comitéulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectorii.

Nr. 9.

Brasiovu 1. Maiu 1875.

Anulu VIII.

Sumariu: Estrasu dein dioariulu vietii mele dela 15 Martie 1848 pana la 18 Ianuarie 1849. (Urmare). — Adoose si rectificari la istori'a regimentului alu II lea confinariu dein Transilvani'a. — Oratiune funebrala rostita la inmormentarea baronului Vasiliu L. Popu, in Budapest'a la 20 Febr. a. c. de Justinu Papfiu. — Protocolu susceptu in adunarea ordinaria a fostiloru granitieri dein regimentulu romanu I. — Publicarea baniloru incursi. — Procesu verbale. — Bibliografia.

Estrasu dein dioariulu vietii mele dela 15 Martie 1848 pana la 18 Ianuarie 1849.

(Urmare.)

V. Batai'a dela M.-Osiorheiu.

In 3 Novembre (Vineri) s'au intelnit cei imperatesci cu rebellii la Nirasteu, si au continuatu batai'a pe siesulu Megiesfaleului, ambe situate de càtra S. W. Osiorheului.

Rebellii cá la 20,000 sub conducerea colonelului Zsombory avé in planu — dupa cumu mi s'a spusu — a-si indreptá calea càtra Aiudu pe lni'a Ternavei mici, fiindu-cà au fostu depredatu totu mai nainte sub Apor*) pe linia Muresiului; inse aici au aflatu stavila poternica; cà-ci cumu au inceputu a bubul tunurile, si a pasi inainte anteposturile, intre cari au fostu si romani militari dein regimentulu I. limitaneu, indata dupa prim'a restistentia au si inceputu Ungurii a se retrage si apoi a fugí inainte pre langa partea de Sud a cetatii Osiorheului, si a-si lapadá armele si vestmintele, cá se póta mai usioru alergá in secuime.

Cati au cadiutu dein rebellii in ataculu acest'a, nu pociu cu securitate insemná; atát'a inse mi s'a spusu cá cu ocasiunea primei confrontari, de catra militia prin nisce sapatari de scurgerea apelor, si intr'o padurea situata de a drépt'a drumului aflatóre s'au sténsu multi.**)

*) Bar. Georgie Apor, fratele lui Carolu, filiu alu consiliariului de curte. Acestu tiranu petrecuse mai multu tempu aici in Brasiovu, unde ne spunea verde in faça, cá in scurtu ne va spendiura pe toti.

Red. „Tr.“

**) N'au cadiutu multi, cà-ci dupa cumu ne-a informatu unu oficiariu de ai nostrii, carele participase la acea batalia si apoi venise la Sabiiu, comandantele imperatescu gener. Gedeon a comandatu focu de tunuri mai antaiu asupra husariloru secuiesci, si dupa-ce vreo cincii glóntie au lovit in carne, husarii o si luara la fuga, dupa care apoi nimeni nu a mai potutu tiené pedestrima, care se si spulberá in cete fugitórie orbesce. De aici incolo glontiele austriaciloru cá vreo treidieci au sboratu pe deasupra capetelor, cá Gedeon nu a volitu se'i strice, ci numai se le bage frica in óse. Unii credea, cá Gedeon ar fi fostu intielesu cu Zsombori, cu care se cunoscea fórte bene, cá batali'a se fia numai cá de marturia, cumu dicemu noi Romanii.

Red. „Trans.“

Sub tempulu acest'a reversanduse terrorea panica preste Secuime, tóta fora nici o resistencia seriósa s'aru fi potutu desarmá; inse unгурénu Gedeonu care servise in Secuime cá colonelu, póte cá a socotitu, cá se i desarmédie cu létea, si asia tramitiendu unu despartimentu de militia, a despusu cá gardele de pe la Seghisor'a si Fagarasiu se-i desarmédie.

Aici se insemnédia ca intre protopopii cei mai devotati episcopului Leményi, cari cu zelulu si cu activitatea sa la apararea onorei si auctoritatei acestuia multu au desudatu, locul celu d'antaiu se cuvine protopopului dela Cathin'a Vasilie Turcu.

Acest'a in lips'a instituteloru de educatiune romanesce, si-au educatu feciorulu si fetele sale in institutele ungueresce dein Clusiu, si o fata a sa cu numele Lil'a o a maritatu dupa unu unгурu possessoru, cu numele Fekete.

Acestea precedentie magulitóre si portarea lui cea amicabila cu toti domnii possessori dein districtulu protopopescu alu seu aru fi potutu fi cauza de ajunsu, cá la betranetiele lui (omu preste 60 ani trecut) pe tempulu acestei fatale revolutiuni, se fia crutiatu la cas'a sa.

Inse fiindu-ca au tostu preotu romanescu, si inca unulu dein cei mai invetiati, si cu influentia la poporu, a fostu destulu motivu, cá dupa o simpla delatiune, cá si cumu acest'a aru fi suferitu la cas'a sa tribuni de ai poporului romanu, gubernulu revolutionariu dein Clusiu, fora de a comunicá lucrulu cu episcopulu Leményi, carele a fostu cu totulu addictu causei unгурiloru, ce episcopulu a documentatu si cu emiterea circulariului seu cu puçine dile mai inainte, la clerulu si poporulu diecesei sale, cá Romanii se tiena cu Ungurii, precumu aici mai susu amintitu, indata pe la 29 Octobre au si tramisu honvedi la Cathina, cá se-lu prinda si se-lu aduca la Clusiu; cá cu densulu dandu unu exemplu ecclatantu de pedepsa, se reverse terróre intre Romani, si mai alesu in conducatorii loru, in preoti, cu ocasiunea tergului de tórna, care se tiene in Clusiu cu inceputulu lui Novembre.

Deci honvedii tramisi la Cathin'a au si pornitu si in acea nopte au masu in Mociu.

Parochulu gr.-or. dein Mociu — pre cumu s'a vorbitu dupa acea — intielegundu despre scopulu venirei honvediloru, cu grab'a a tramisu unu nunciu la Cathina, cá protopopulu se-si apere capulu cumu va poté. Se dice, ca nunciulu a sositu la elu mai degraba decatu honvedii; inse densulu — necuprin-diendu de ajunsu pericolulu — si incredintiatu in nevinovatiea sa, a respunsu, ca indata cumu isi va bea caffee'a.

Intr' acést'a honvedii i-au incunjuratu cas'a si l'au luatu dein locuinti'a sa cá pe o pasere dein cuibulu ei; si cu densulu deinpreuna 'au mai prinsu si alti 12 sateni insemnati cá sacrificiu alu delatiunei.

Pre toti acestia ducundu-i la Clusiu, acolo in curtea comitatului i-au legatu de pari inplantati spre acest'a scopu in pamentu.

Aici unu servitoriu dela comitatu, candu a trasu incaltiamintele (cismele) dein picioarele protopopului, cá se-i puna picioarele in fere, pentru-ca protopopulu l'a impinsu cu man'a cá se nu-lu descultie, asia sa infuriatu, incatu cu un'a din incaltiaminte l'a lovitu asia de tare preste unu ochiu, de indata i s'a in-flatu si invenititu ochiulu fórte.

In 3 dile catu au fostu legati la stelpi sub ce-riulu liberu, s'a dusu cá se'lu védia o multime ne-numerata de poporu curiosu; éra elu in gur'a mare dicea catra privitori: „vicemu pro vice reddam tibi amice“, cari cuvinte neintielegundule muierile de unguru, dicea un'a catra alt'a: „néze az ebbadtát, még azt mondja a magyarnak: ice pro pice“.

Candu a fostu provediutu cu celea sante prin protopopulu gr.-cat. de atunci alu Clusului Ioane Fekete, s'a rogatu de acest'a cá se-i cera gratia.

Inse dupa provisiunea crestinésca indata i s'a si cetitu sententi'a de móрте, in carea i s'a imputatu: „ca a tienutu la sene tribuni si a agitatu asupr'a Unguriloru s. c. l.“

Éra protopopulu Fekete dupa cetirea sententiei a si cerutu gratia pentru nefericitulu condamnatu dela judele primariu br. Inczédi, inse acest'a in au-diulu tuturoru a respunsu: „nem lehet, mert szét törtük a fát felette“; adeca dupa cetirea sententiei judele I. a fostu ruptu in doue unu lemnuti si l'au aruncatu asupr'a celui condamnatu.

Episcopulu Leményi intielegundu ca pe vechiulu seu amicu l'au adusu la Clusiu spre a'i lua viéti'a, a scrisu pentru densulu la judecatoria cá se-lu agratiédie, inse indesiertu, pentru-ca l'au fostu alesu de victima, si — dupa cumu se vorbea atunci — pen-tru-ca poporulu a amenintiatu pe judecatori, ca deca nu'lu voru dá spre móрте, poporulu isi va resbuná de judecatori. Acést'a fama in statulu paciuitu se poté considerá cá unu pretextu fora nici o basa, pentru-cá judecatori'a, carea avea la indemána mili-ti'a potea se faca cumu a facutu capitanulu romanu cu Paulu apostolulu in Ierusalimu. Numai cá aici in anarchia si revolutiune, unde si judecatorii, si mili-ti'a, si poporulu, toti erau insufletiti de unu cugetu,

cá prin revolutiune se-si asecuré supremati'a si in-dependenti'a, nu se póte mai bine esprime de catu cá: „a caditu mnelulu intre lupii rapitori, de unde nu este scapare.“

Cata dorere si imputatiune a torturatu ánem'a cea buna a episcopului Leményi vedienduse despre-tiuitu de toti aceia, pentru cari — dupa conceptulu seu — s'a sacrificatu pe sene facundu-le tóte pe voia. Acea dorere o simtí cu atatu mai multu atunci, candu vediù, ca pe amiculu seu ilu sacrifica nevino-vatu, cá judeii pe Christosu, numai cá óre-cumu se-si resbune de Romani, pentru-ca acestia nu vo-iescu a remané si mai departe sclavi plecati ai loru.

Pe protopopulu Turcu, in loculu parochului lo-calu, l'a petrecutu pana la loculu de pierdiare par. dein Bociu Ales. Arpadi, conscolariulu episcopului Leményi, carele tocmá atunci a fostu venitu la episcopulu; fiindu-ca pe protopopulu si par. Fekete, la rogarea sa — fiindu morbosu dein batai'a ce su-ferise dein chiaru-seninu in 21 Octobre dela hon-vedi si cetatieni — l'a dispensatu cu mare greutate comit. supr. Paulu Macskási de acea sarcina infio-ratore.

Suferintiele protopopului Fekete, meritatului barbatu de patria, cleru si natiune, se cuprinde pe scurtu in descriptiunea publicata in nr. 5 alu „Tran-silvaniei“ dein a. c.

Dio'a spendiurarei protopopului Turcu dupa documentulu sub X. a fostu Sambata in 3 Novemb. in dio'a candu au inmormentatu pe capelanulu dein Clusiu I. Vladutiú; si candu Gedeon a batutu pe rebelli la Nirasteu.

VI. Denumirea mea de vice-prefectu preste prefectur'a Mediasului.

In 8 Novembre amu primitu de odata mai multe acte oficióse tramise dela comitetulu nat. rom. dein Sibiu, si anume:

1. Cu data 3 Novemb. nr. 93 si 98 denumirea mea de vice-prefectu preste prefectur'a Mediasului si a Sighisórei, si preste 32 sate dein desfiintiatulu comitatu alu Albei superióre, cari prin decretulu comandei generale dein aceeași di nr. 4432 s'au fostu ingremiatu la acestea scaune.

La scaun. Mediasului: Gezasi'a de josu, Boia, Birchisiu, Gezasi'a de susu, Caltvaser, Migin-dóla, Stána, Tuiesdu, Motisdorfu, Metisdorfu, Boarta, (Mihályfalva), Igisdorfu, Petisdorfu, Revasielu, Sialcheu, Siól'a, Vesendu, Vecierdu, Slagna.

La scaun. Seghisiórei: Malencravu, Besia, Fejéregyház, Féleacu, Feltia, Hasfaleu, Crisiu, Rondol'a, Siarpatocu, Nou sasescu, Sidriasiu, Vulcani, Zoltani. 32)

2. Cu datu 3 Nov. nr. 98 si 174 a comitetului mi se incredintiédia conducerea recrutatiunei in pre-atinsele doue scaune, dupa instructiunea de recruta-tiune dein 26 Oct. nr. 2/L. a. aici mai susu la 26 Oct. amintitu. 33) vedi si nr. 25).

3. Cá in urm'a ordinat. comandei generale dein 8 Nov. nr. comit. 97 la aratarea generalului Gedeon facuta dein M.-Osiorheiu in 5 Nov., in carea se spune cá Romanii dein scaunulu Mediasului, dupa caderea Osierheului si-au perdutu rabadarea, si fora de a ascultá de mai marii sei, au parasitu castrele: si conformu despusetiunei comitetului nat. dein 8 Nov. nr. 174, fara amanare se me ducu la Osiorheiu spre a inbarbatá pre cei de fačia cu oratiuni info-cate, cá se remana statornici in castre si se desponu, cá cei veniti acasa indata éراسi se se reintorca la castre. 33/a)

Eu primindu acestea, m'amu infioratu de o sarcina asia grea, cu carea e impreunata responsabilitate strensa, si cuprinde in sene pericolulu de onóre alu natiunei si alu victiei mele, si alu celoru ce voru seau nu voru ascultá de mine. Deci eu

ad 1. mai antaiu amu scrisu comitetului, ca eu nu me retragu de a lucrá pentru binele patriei si alu natiunei nóstre dupa priceperea si puterea mea; inse fiindu-ca eu sum parochu cu parochia mare, in carea se receru multe functiuni, si capelanu nu amu; asia eu bucurosú lasu cá acésta sarcina se o póрте altulu, carele se stea numai de acést'a deregatoria, precumu e Axente, Eliseu si altii; totusi inse cá se conducú cu consiliulu si cu scrisorea despuerile comitetului, pana candu voiú fi sanetosu, voiú face, inse a luá parte activa in trebile militare si ale gardei nationale, nici decumu nu me pociu legá.

ad 2. am dispusu commissari pentru recrutatiune, si anume:

a) pentru satele din comitatulu Albei superióre, acum la scaunulu Seghisiórei încorporate, si mai susu aici specificate; si pentru acelea dein scaunulu Seghisiórei, cari suntu: Beia, Danesiu, Archita, Hendorfu, Hodvilag, Seleusiu, Nethus, Prodt, Radesiu, Schas, Seghisiór'a, S.-Buda, S.-Daia, S.-Chizdu, S.-Laslea, Tiélina, Trapoldu; s'au numitu in partea de càtra W. a Seghisiórei, Ioane Velteanu, parochulu Brateiului, cu Ioane Thille, clericu dein Basna; éra in partea de catra O. a Seghisiórei, Zacharie Boiu, protopopulu dein Seghisiór'a si Emanuilu Calugheru dein S.-Chisdu.

b) Pentru satele dein comitatulu Albei super., scaunulu Mediasului incorporate s'au despusu Dumitru Dopu parochulu Agârbiciului, si Nicolae Mediesianu, clericu dein Ibisdortulu sasescu.

c) In scaunulu Mediasulu in tribunatulu lui Vas. Axente, elu insusi cu ai sei, si anume: in Frâu'a, Vorumlocu, Agârbiciu, Hassagu, Copsia mica, Sieica mare si cea mica, Moardesiu, Siol'a s. si Alma s.; in tribunatulu lui George Porescu s'a despusu elu insusi cu ai sei, si anume: in Mediasiu, Mosn'a, Igidortu s., Proscia-mare si cea mica, Bazna, Veltiu, Bagaciu si Curciu; si in tribunatulu lui Io. Chendi din Siarosulu s. acést'a cu ai sei, si anume: in Berthanu, Buzu, Atielu, Copsia mare, Nemsia, Brateiu,

Richisdortu (Riomf.), Siarosiu s., Tubusdortu (Tobias), Valdhitu.

Éra la 18 sate dein comitatulu Cetatii-de-Balta, la cari inca n'a strabatutu regularea si suntu vecine cu celea 13 sate mestecate cu Sasii dein vecinatatea Ibasfaleului, la cari érá tramisu pop'a Roth dein Mosn'a cá se le incorporédie cu scaunele sasesci, amu tramisu commissari de recrutatiune pe par. Almei ung. Ioanu Popa si pe v.-protopopulu n. u. dein Peucea I. Montanovicu.

Comissariloru pentru recrutatiune despusi pe langa instructiunea tiparita si tramisa dela comitetu le amu mai intimatu a urmá si áceste despusetiuni:

1. In totu loculu se invite pe parochii locali, cá se le fia de ajutoriu.

2. Dela parochi se cera numerulu sufleteloru dein comunitate, si se compute la 150 suflete unu recutu.

3. Adunanduse poporulu, se publice alaturat'a in trei limbi proclamatiune a Esc. sale comandantelui generalu dein 26 Octobre.

4. Se indemne cu cuvinte pline de zelu, cá ómenii la acést'a provocare pentru inaltulu Imperatu si restabilirea pazei publice in patria, se dea feciorii sei la militia cu tóta placerea.

5. Déca nu se voru induplecá de buna voia, se se arunce sorti, tienendu cumpatulu dreptatii si alu cuviintiei.

6. Se nu se restringa numai la numerulu prefiptu, ci pentru onórea sa si a natiunei se procurédie catu de multi recuti.

7. Cá pe recrotii insemnati se-i tramita la Mediasiu pentru assentatiune, inse totu de doue ori mai multi cá càti se cuviniu dela anumit'a comunitate, cá se aiba de unde alége comissiunea dispusa spre acestu scopu.

8. Cá in puterea mandatului comandantelui generalu din 30 Octobre nr. 442I tramisu prin comit. nat. cu datu 5 Novembre nr. 119, pentru sustinerea ordinei bune in fia-care comuna se se aléga de càtra poporu 4 betrani si 1 presiedinte, de cari apoi toti se asculte; éra acestia pe cei greu vinovati, p. e. potentiari, talhari, omoritori si aprindietori, se-i lege si se-i tramita la Mediasiu la judecatori'a pentru asemenea casuri infintiate. 33/b si c)

9. Cá se se nevoiéasca dio'a si nóptea catu mai in graba a implini acésta comissiune; spre inlesnirea acestui scopu li-se dà consiliu, cá se tramita pregatitori la fia-carea comuna, mai inainte de ce aru sosi acolo comissiunea.

10. Plat'a ostenelei pentru fie-care comissariu se defige pe di 1 fl. numai, si acél'a i'lu va primí pe langa quietantia dein lad'a satului; éra unde aru dá de resistentia, se iea adevierintia in scrisu, si se o tramita la comitetulu nat. in Sibiu; cá de acolo se se faca mai departe despusetiunile necesarie.

In puterea acestoru despusetiuni commissarii esmisi s'au apucatu de recrutatiune cu tóta puterea;

inse in graba au datu si de pedeci mari, si dein partea deregatoriloru sasi, si dein partea mai multor preoti neuniti; éra pentru delaturarea acestor pedeci s'au scrisu la comitetulu nat., si asia pana la 25 Novembre s'au terminatu rucrutatiunea cu resultatulu inbucuratori; cà-ci in scaunulu Mediasului dela 30 sate in locu de 100 feciori s'au datu 180 insi; singuru dein Mediasiu au esitu unu contingentu de 31 feciori.

Dar' a mai fostu si alta pedeca, cà poporele dein satele desfiintiatulu comitatu alu Albei superioare si acum déjà scaunelor Mediasiu si Seghisor'a impreunate, precumu si celea dein scaunulu Seghisor'e, pe tempulu acest'a au fostu duse cu prefectulu Eliseu armatu la Osiorheiu pentru desarmarea Secuiloru, in càtu dupa relatiunea comissariiloru numai betranii, pruncii si partea femeiesca au ramasu pe acasa.

In 9 Novembre amu scrisu comitetulu nat. pe langa prememoratele despuneri si acéstea:

a) cà magistratul scaunale dein Mediasiu primindu decretulu despre incorporarea celor 19 sate dein comitatulu Alba sup. cu acestu scaunu, indata a si pusu unu inspectoru de sasu preste ele, si cà a tramisu unu assessoru magistratuale, cu unu ofircu militariu, ambi sasi, cà se le organisédie dupa sistem'a sasésca, si cà acestia se adune si darea dela acelea comunitati; si amu intrebatu pe comitetu, cà ce aru fi de facutu, dupa-ce Romanii scosi de sub jugulu unguiloru, acumu se constringu a se bagá in jugulu celu sasescu?

b) Cà cu ocasiunea tramiteri comissariiloru de recrutatiune amu cerutu dela consululu scaunulu vidimarea cartii pentru carausi si bani pentru platirea acestor'a dein cassele comunelor. Consululu cart'a o a vidimatu, inse despre bani a respunsu, cà se dea comitetulu care ii tramite.

c) Cà pop'a Roth e tramisu la satele dein giurulu Ibasfaleului, cari pana acumu s'au tienutu de comitatulu Cetatii-de-Balta, si suntu amestecate cu Sasi, cà se le pregatésca pentru incorporare cu scaunulu Mediasului sub titulu „cà se apartiena la 7 judetie“ si se aiba magistratu — „utique“ sasescu, in Ibasfaleu.

ad 3. Cà dupa caderea M.-Osiorheului se me ducu acolo spre a imbarbatá pe gard'a dein scanulu Mediasului spre a remané statornica in lagheru. De si acést'a afacere mi s'a vediutu a fi impreunata cu evidentele periculu alu vietii: totusi incredintiendu-me in D-dieu si urgent'a causei dein mai multe puncte de vedere cumpenindu-o; dupace dela comand'a militaria locala amu dobanditu pentru paza 3 feciori, cu 2 carutie amu pornitu la Osiorheiu in 10 Nov.

In acésta cale amu vediutu intra Nirasteu si Meghiesiufaleu pe langa cale in siantiuri jacundu cei cadiuti in bataia — dupa mai multe dile — inca neinmormentati.

Éra in 11 Nov. dupa amiadi si in 12 deman-ti'a mi-amu implinitu missiunea, adunandu tóta gard'a nationala intre fortarétia si orasiu, si amu aflatu a fi de fačia cá la 300 insi, apoi amu cercetatu in caus'a absentarei celor dusi si despre starea celor de fačia.

Candu amu trecut prin piatia inainte si inde-reptu, audiamu cumu me injurá magiarii de prin ferestrele caseloru cá pe unu „oláh tribunus.“

In fortarétia generalulu Gedeon abia se induplecà a platí carausi'a 16 fl., de-si la provocarea lui amu fostu despusu a merge acolo. *)

In 13 Novembre dupa amiadi amu sositu cu pace in Mediasiu.

(Va urmá.)

Adaose si rectificari la istori'a regimentulu alu II-lea confinariu dein Transilvania.**)

Legio I italica, legio Flavia, Macedonica, Claudia, Gemina, Minervia, Victrix, Adjutrix, Rapax, Alauda si altele multe, pana la XXXII, care stá la dispositiunea lui Traianu pe tóta lini'a Dunarei, incependu dein Germani'a pana pe la noi, càta bataia de capu au mai causatu acelea legiuni eruditiloru Europei in tóte tempurile, pentru-cà se le afle originea lor, elementele dein care au fostu compuse, statiunile si castrele, organisatiunea, faptele si evenimentele bellice la care au participatu acelea. Si noue se nu ne pase de legiunile moderne, compuse dein elementulu nostru? Dara acelea au fostu legiunile reginei pamentului? Intrebati pe Anele, pe Marinele, Elenele, Victoriile, Floricele nóstre, isi iubescu ele mai puțin pe filii lor, decâtu Corneliile, Liviele, Iuliele, Octaviele, Lucretiile, Virginiile Romei si ale Italiei. Adeca, pre candu va scrie lumea anulu 2000 dela Isusu Christosu, se nu se mai scia nimicu despre originea, faptele si sórtea legiuniloru nóstre?

Cele comunicate in anulu trecut despre regimentulu alu II-lea romanescu suntu prea puțin, pentru-cà posteritatea se'lu cunósca de ajunsu; tre-bue se mai adaogemu suplemente si rectificari.

Unu domnu capitanu in pensiune avù bunatate, precumu arataseram si in an. tr., a ne reflecta la mai multe impregiurari si evenimente, care ar' trebue se se coprenda in istori'a regimentulu II. Noi

*) Se ne insemnamu bine acésta impregiurare. Auctoritatele militare imperatesci aduná contributiunea dela poporu; si totusi asteptá cá spesele bellice se le pórte extra comitetulu romanescu, cà si cumu elu ar' fi portatu bellulu independente de comand'a suprema imper. Mai alesu patricianulu sasu Fronius in calitatea sa de commissariu provinciale si cassariu alu tieriei, isi facea de capu in acestu respectu. Red. „Trans.“

**) Vedi Istori'a regimentulu alu II. romanescu granitariu transilvanu de G. B. Brasiovu, 1874. 8-o, 7 còle.

le facemu aici locu, pe câtu ne permite spatiulu, mai adaogemu inse si dela noi puține câte mai scimu in acésta materia.

Celu care a propusu mai antaiu, cá numele dela trei comune si anume Lunc'a-Vinului, Varari'a si Strimb'a se se schimbe in Parva, Nepos et Romuli, a fostu maiorulu Cosimelli, italianu nascutu in Rom'a. cunoscutu de mare benefactoriu alu populatiunei regimentului. Salva, cá si Borgaulu (ital. Borgo) avusera aceleasi nume si inainte de militarizare; éra lui Cosimelli ii vení in mente cá punendu numele Salva inainte, se compuna sententi'a: Salva Parva Nepos Romuli.

La slavii meridionali si in Banatu nu tóte 14 regimentele au fostu infientiate deintrodota pâna in an. 1760. Cele de antaiu regimente confinarie s'au fostu formatu in Croati'a. Anume regimentulu Nr. 10 fusese creatu in an. 1745, Nr. 1 et 11 in 1746, Nrii 2, 3, 4 in a. 1753, éra Nrii 5 et 6 in 1756. Indata apoi dupa acelea incepura a se formá dela 1762 inainte cele dein Transilvani'a si anume in acestu anu cele secuiesci; in 1763 se detera arme la „Nasaudeni“, éra in 1764 la „Olteni“. In an. 1766 se organisara doue regimente Nr. 7 et 8 in Slavoni'a, dupa aceea in 1767 cele banatiene, in a. 1769 regim. Nr. 9 si in a. 1845 regim. Nr. 18.

Se vede inse dein epocele acestoru formatiuni si anume dein numeratur'a regimenteloru, cumu amu dice, pe sarite, cá planulu militarizarei fusese conceputu in Vien'a deintru-odata, pentru tóta lungimea fruntariei de cátra imperiulu turcescu, cá inse dein alte cause grave, formarea regimenteloru nu a potutu decurge in seri'a propusa, cá-ci au avutu a lupta cu mari dificultati si mai pre susu de tóte cu desperat'a resistentia a classeloru aristocratice, care nici-decumu nu potea se suferi, cá se mai pórti arme inca si alte classi de locuitori, afara numai de aristocrati cu argatii, cu sierbitorii si cu haiducii loru, pe cari'i avusera odata in potestatea si sub comand'a loru exclusiva, cá si odenióra patricianii Romei antice pe sierbii si pe gladiatorii loru.

Campani'a prussiana si cea turcésca deintre anii 1779—89 in Poemation sunt atense fórti pe scurtu, candu despre acelea s'ar poté scrie carte intréga, care se cuprenda numai fapte de a le celoru doue regimente romanesci. Ei, dara insusi dn. capitanu ne spune, cá diariile (Tagebücher) si alte documente remase dela betrani dein acelea campanii, in a. 1849 au fostu date flacariloru prin rebelli. Intrebarea inse este, cá pentru-ce auctorulu cartiei Poemation nu le-a folositu pe acelea in a. 1830. Noue ni se pare cá aci s'ar potea dá respunsu cu rigórea de odenióra a disciplinei militare. Chiaru astadi documente dein sfer'a militaria abia se potu castiga fora implinire de multe formalitati, éra publicarea loru odenióra éra interdisa neconditionatu, absolutu. Amu priceputu fórti bene, cá tienerea secretului este conditiune de viétia si de mórte in statulu militariu,

pentru presente, pre câtu tempu se prepara, se devólta si decurge vre-unu planu, vreo actiune bellica; dara la douedieci si la cincidieci de ani dupa aceea? Nu cumu-va, cá se nu fia date pe faci'a errorile séu une-ori chiaru crimele commisse de unii comandanti? Atunci se renuntiamu la ori-ce istoria. Dara se nu ne prea miramu multu de istoriografi'a macra a epoceloru mai departate, candu vedemu pe fia-care di cu ochii nostri, câtu de puçinu sunt considerate evenimentele mai noue si cu ce usiorime copilarésca, ba chiaru fora conscientia e tractata si schimosita chiaru si de cátra unii romani, de ex.: istori'a Transilvaniei si a Romaniloru transilvani deintre anii 1848 et 1867. —

Renunitulu baronu Craiu de Craiova, fusese colonellu alu regimentului Nr. 1 (Oltenii), si elu avuse a multiamí in partea cea mai mare acelu regimentu stralucit'a sa cariera pe care o facù, pâna ce sub imperatulu Franciscu I ajunsse generalu en Chef in contra lui Napoleonu I.; numai cu devotamentulu si bravur'a extraordinaria a ostasiloru de nationalitate romanésca dein acelu regimentu, isi castigà elu renumele de comandante, si intieptu, si curagiosu, pâna ce ajunsse alaturea in rangu cu belliducii de atunci Davidovicu, Quasdanovicu, Wurmser. *)

In bellulu celu de 9 ani cele trei batalióne au fostu compuse dein brigad'a intréga, dein ambele regimente romanesci confinarie, adeca si dein Olteni. Anume in batalionulu I. au fostu patru companii de olteni si numai doue companii de nasaudeni. Vice-colonellulu Stoianiciu servise la regimentulu I., nu la alu II-lea. Dein contra, in batalionulu lui Westenradt au fostu 4 companii dela Nasaudeni si numai 2 dela Olteni. Totu asia erá compusu si batalionulu lui Bohaciu. Acésta trebuie se se constate spre onórea si glori'a locuitoriloru dein fostulu regimentu I. In batali'a cea mare dela Arcole fúsesse vulneratu, intre altii multi, si capitanulu Clococénu dela Olteni, si totusi in Poemation nu este numitu. Famili'a boierésca a Clococeniloru este un'a dein cele mai renumite in acelu regimentu, despre care affi urme, de ex. si in istori'a lui Fotino. Eroismulu betranului capitanu Clococénu a fostu recunoscutu si de cátra imperatulu si remuneratu prin una favóre si gratia, de care nu mai avuse parte vreo alta familia de oficiari. Pe atunci in renumit'a academia militaria dela Wiener-Neustadt se aflá numai 304 fundatiuni séu burse de elevi, care tóte era destinate pentru filii de ai familiiloru cu câte 5, 6, 7 si 8 prunci, dein cari se suscepea in academia câte unulu. Imperatulu facù esceptiune cu

*) Vedi despre Craiu si „Predic'a despre statulu militariu, tienuta de canoniculu Dimitrie Caianu dela Blasiu, cu ocasiunea santirei stéguriloru regimentului I. in a. 1827, pag. 9. Vedi si Söllner in „Statistik des Grossfürstenthums Siebenbürgen“ pag. 145.

Clococénu, si admise in acea academia pe toti trei filii lui, carii au si facutu mare onóre nu numai familiei si regimentului, ci si natiunei. Celu mai mare, adeca Ludovicu Clococénu, erá in an. 1848 maioru in regimentulu II., acumu mortu, ingropatu la Nasaudu. Alu doilea frate Ioanu, ajunse vice colonellu la regimentulu de linia, numitu pâna deunadi Carolu-Ferdinandu, éra acuma pensionatu, in Sibiiu. Alu treilea, Albertu, fusese maioru la batal. de venatori, mortu in Sibiiu. Sór'a acestoru frati bravi si renumiti este soci'a in casatori'a a dou'a a nobilelui barbatu Paulu Dunca, consiliariu gub. in pens.

Se adeverece si prin dn. capitanu, cá pâna nu se infientiasé institutul militaruu in Nasaudu, mai multi junisiori romani destinati de oficiari s'au luatú dein scólele dela Blasiu. Intre acei teneri au fostu: Mehesiu, Caliani, Itulu, Aronu de Bistra, Cuteanu, Capsermentu si altii, deintre carii cei mai multi au ajunsu la ranguri de oficiari in statulu de majoru. D-dieu se lumine pe Romani macaru de acé inainte, pentru-cá, mai virtosu dein familii numeróse romanesi se se aléga de buna-voia, dein convictiune, câte unu junisioru spre a se devota statului militaruu pentru tóta viéti'a. Fórte bene dice dn. capitanu, cá ori-si cumu, in armata totu póte cineva inainta mai bene si mai cu multa onóre, cá de ex. pe la ticalósele de municipie. Dara atáta se tienemu bene amente cá: pe tenerii destinati pentru statulu militaruu se'i ajutamú, ori-cumu vomu scí, anume in momentele candu se facu locotenenti, celu puçinu cu valóre de câte 200 fl., pentru cá se'si póta face uniform'a de oficiariu indata per comptant, éra nu pe creditu. Abia se póte crede, si totusi este prea adevératu, cá venitoriulu si inaintarea celoru mai multi oficiari nou-numiti sunt conditionate dela acelea doue trei sutisióre. Vorb'a e, cá tenerulu se fia aparatu de datorii atunci, pe la inceputulu carierei sale, cá de focu, si plat'a lui de 600 fl. cá simplu locotenente se'i remana neatinsa de creditorii usurari (camatari); de acé incolo apoi se'si aiba fiacare capulu la locu.*)

Despre esirea unui batalionu in an. 1815 sub comand'a maiorului Schaitinsky si faptele acestuia pe tempulu in care esise Napoleonu I. dein insul'a Elb'a, ar' potea da informatiuni bune inca numai venerabilele veteranu maiorulu Leone Popu, carele cá june a participatu la campaniile bellice dein anii 1812, 1813, 1814 et 1815.

Batalionulu carele a esitu in anulu 1831 pe tempulu bellului russo-polonesu si alu celei de antaiu colere in tierile nóstre, fusese compusu dein optu (8) companii. Servitiulu acestora era multu ingreunatu prin escortarea ceteloru de poloni refugiti,

*) Se pare cá mai de curendu a inceputu se ajute chiaru dein bugetulu militaruu cu cate una sumusióra pe nou numitii locotenenti. Se'i ajute, cá au lipsa de ei.

carii dupa-ce era invinsi de càtra russi, apoi spre a scapa de glontiuri, de Caucasu, de Uralu si de Siberi'a, fugea incóce spre Transilvani'a. Auctoritatile administrative ajutate de trupe, avea ordinu strictu cá se'i ia sub custodia spre a'i interna, séu a'i scóte dein tíera in alte directiuni càtra Germani'a, Franci'a etc. Aristocrati'a dein oppositiune si junimea magiara iritata de ceea, se opunea la mesurile acelea, dein care cauza s'au si intemplatú unele conflicte sangeróse. Magiarii adeca urá si pe atunci dein totu sufletulu pe muscali si rogá pe D-dieulu magiariilor, cá se ajute poloniloru spre a umilí cu totulu poterea Russiei. Ei aru fi alergatu in ajutoriulu poloniloru si cu armele; dara de una parte, inca dein érn'a anului 1830 se latise fórte tare faim'a órba, cá romanii aru fi decisi a se rescula si a produce éراسi una horaiada terribile, dein care cauza tóte familiile aristocratice de pe la tíera coprínse de terróre, fugisera pe la cetati si oppide cu totu ce avusera mai scumpu; de alta parte regimulu centrale dela Vien'a concentrase poterea armata in Galiti'a si trasese cordonu de baionete intre magiari si poloni. Terrórea inse in Transilvani'a era atátu de mare, in càtu consiliulu guberniale dein Clusiu lucrá cumu amu dice, in permanentia; prefectii arestá dein preoti romanesi si le calcá domiciliulu in capu de nópte, puneá se le deschida basericele, cá se caute arme si munitiune aduse dela Russi'a, se cercetá prin ladile femeiloru portretulu imperatului Nicolae, éra noue studentiloru carii ne aflámu pe atunci in Clusiu, ni se amerintiá cu mórte. Pe langa mesuri ostasiesci se luara si preotiesci. Episcopulu Vasilie Moga dela Sibiiu si vicariulu Dimitrie Caianu dela Blasiu (renumitulu episcopu Ioanu Bobu morise) au luatú ordinu severu, sub respundere cu capulu lorú, cá se ésa indata, in capu de érna, pe unu geru cumplitu, in comitatele Turda, Clusiu, Doboca, adeca in partile asia numitei Campii, cá-ci asta-data dein acelea tienuturi era se ésa Horia, adusu de muscali de càtra Moldov'a si armatu multu mai bene decátu fusese celu dela 1784; prin urmare capii diecesani éra obligati cá se „ispoveduéscá“ mai antaiu pe popi si pe protopopi, cá se spuna dreptu, in fric'a lui Ddieu, care càti bani au luatú dela muscali, câte arme si ce munitiuni, totu-odata se afuriséscá totu ce ar' fi muscalescu, éra portretele tiarului Nicolae (nu era nici unulu) si ori-ce carte séu scrisóre ruséscá s'ar aflá pe la popi séu la poporeni, se le adune pe tóte si se le transmitea la Clusiu, spre a se da flacariloru. La Blasiu si prin pregiuru se asiediara mai tardiu doue companii in garnisóna pe câteva luni, cá nu cumu-va muscalii se strabata si pâna acolo. Ce folosu inse, cá ori unde te intorceai, companiile era compuse mai tóte numai dein valachi.

In acea turburare a spiriteloru servitiulu ostasiescu devenise in adeveru greu, éra acea stare a duratu pâna la caderea Varslaviei. Batalionulu dela

dela Nasaudu s'a reintorsu pe la Octobre in districtulu seu. Magiarii scapara pe atunci de invasiunea rusiloru, pentru-cá dupa 18 ani se'i vedea chiamati prin supplica prea umilita submisá imperatului Nicolae de cátra magnatii Ungariei si ai Transilvaniei, de cátra universitatea sasésca si de cátra arhierieulu Andreú Siaguna.

Directori ai institutului dela Nasaudu au fostu dupa ieromonachulu Ieronimu, preotulu Para, fostu professoriu la Blasiu, apoi vicariu episcopescu la Nasaudu, carele dupa aceea avuse neplaceri si processe chiaru si cu episcopulu.*) Dein ramurele collaterali ale acestui Para sunt renegatii de astadi Pára, carii trecu de magiari. Sub Para se adaose a trei'a classe la scólele dein Nasaudu. Dupa acesta vení de directoru Cúteanu, fostu professoru totu la Blasiu. Lui ii urmà unulu Iohann Scheitel, mortu in 1808. Acestuia successe éراسi unu romanu, Ernestu Istrate n. dein comuna Nepos, carele stete directoru pàna la mórtea sa intemplata in an. 1834. Acumu vení renumitul preotu Marianu, nascutu dein regimentu, crescutu ostasiesce, trecutulu la scólele dein Blasiu, statu in seminariulu de clerici, fostu professoriu gimnasiale, trecutulu apoi in regimentu, dupa multe si mari fatige puse in ambele regimente, morí infrantu de dorere sufletésca, pentru-cà planurile sale nu putea se reésa dupa conceptiunile sale. Inse bunulu Marianu nu observá, cà sub acelu despotismu faciariu, fariesescu si clandestinu, sub care a statu nu numai natiunea nóstra, ci tóte popórale imperiului dela 1792 si mai virtosu dela 1815 pàna in 1835 in care anu a moritu Franciscu I., a fostu adeverata bravura, déca s'a potutu scóte la cale fia si numai atàta càtu amu vediutu noi in tene-
retiele nóstre. Asia de ex. Marianu isi fipsese pitiorulu in pragu, cá institutul dein Nasaudu se'lu prefaca si inaltie la rangulu de academia militaria pentru romani, éras scólele dela Orlatu se fia celu mai puçinu precumu era cele militare dela Baseric'a-alba dein Bánatu. Idea excellenta, geniale, salutaria dein tóte punctele-de-plecare! Dara cine era pe atunci nebunulu romaniloru, pentru cá se voliésca séu se suferé atàta progressu la valachi? Gubernatoriulu c. Georgie Bánffy infruntase pe episcopulu Ioanu Bobu, cà-ci suferé cá se concurga atàta tenerime romanésca la Blasiu. „Ce se va alege dein atàti proletari literati? Sunt preste doue sute.

*) Mai tardiu si canonicu in Blasiu. Vedi inse despre a-facerile eclesiastice ale regimentului memorialulu repausatului prepositu Macedonu Popu, pe care'lu publica toema acuma du. Maximu Popu in „Albina“, incependu dela Nr. 15 si continuandu pe sarite in Nrii. 18, 20, 21. Unu memorialu precumu este si acesta, era bunu de a se da la lumina séu singuru in una carticica séu la unu locu cu alte documente de ale districtului si regimentului, pentru cá posteritatea se nu fia necessitata a le cáuta prin diarie politice, printre certele meschine ale dilei, cá si candu ai ambla cautandu'ti averea prin unu codru vastu si plinu de obstacule.

(Intre anii 1817—1821 erá camu atatia, inse numerati pàna la celu dein urma a-b-cistu). Acestea scóle sunt destinate cá se ésa dein ele numai popi. Preasantia-ta se suferi numai atàti scolari, càti se ceru cá se implinesci vacantiele de parochi si dascalcantareti.“ Bobu ilu ascultà pe atunci; dara apoi tacù si facù. Ce facù? Bani, fonduri, cá de treisute de mii florini m. conv. Elu insusi a realizatu unele dein planurile sale, incetu, in liniste, éras restulu l'a transmissu successoriloru sei, carii l'au intielesu pe elu multu mai bene decàtu ii intielegu pe acestia cei dein a trei'a generatiune dupa densulu. „Dara tóte cá tóte, hai, tia, tréca, duca-se, invetie si valachii unele si altele, numai istoria si scientiele militare nu si éra nu.“ Acésta era maxim'a de statu, care se observá cu rigóre. Ici-cólea putea se ésa si càte unu valachu cá oficiariu, spre a fi, cumu amu dice de dragomanu, intre „materialulu romanescu“ (ostasii gregari) si intre corpulu oficialiloru. Atàta si mai multu nimicu. De altu-mentrea nici chiaru la magiari nu era suferite scientiele militare. Asia numitulu Ludoviceu dein Pesta fusese edificatu cu scopu cá se fia de academia militaria un-gurésca; dara dela an. 1838 pàna mai deunadi le-a fostu imposibile de a o scóte la cale cu Consiliulu bellicu (Hofkriegsrath) dela Vien'a. Sub absolutismu se apucara se edifice unu palatu maretu aprópe de Sibiu cu scopu cá se fia de academia militaria pentru tenerimea transilvana; nu scimu inse ce le casionà in Vien'a, cà-ci pre candu institutul erá p'acé se fia deschisu, se abatura cu totulu dela planulu primitivu, si'lu transformara in spitalu. Acelu edificiu costase preste 600,000 (siesesute de mii) florini m. conv.

Cu tóte acestea, noi avemu se multiamimu lui Marianu dein adenculu sufletului, cà au aruncatu aceea sementia, care totu va prenda radecini si órecandu va cresce in arbore mare; indata-ce se voru afla mai multi Mariani, cu geniulu, cu ideile, cu marimea conceptiunei sale, inse si cu prudentia de parte vedietória a lui Bobu, care in dilele nóstre a devenitu asia de rara. Cei mai multi barbati de renume istoricu si de gloria neperitória, au fostu totu-odata si ostasi.

Pecatu cà nici in Poemation, nici in alte scrieri de a le romaniloru transilvani nu se afla urme despre visitatiunile, pe care imperatulu Iosifu II. cu ocasiunea caletoriiloru sale prin patri'a nóstra, facuse regimentului II-lea. Imperatulu Franciscu I. inca visitase acelu regimentu in vér'a-anului 1817, pre candu dein caus'a fómetei se impartisera la 100 mii florini intre locuitori. Totu pe atunci se terminase in acelu districtu si drumulu asternutu (Chaussé) numitu alu lui Franciscu.

(Va urmá.)

Oratiune funebrala

rostita la inmormentarea baronului VASILIU L. POPU, consilieriu int. alu M. sale imp. reg. apost. cavalleriu ordului de feru cl. II., presiedinte de senatu la curia r. ung., presiedinte asociatiunei trans. pentru cultur'a si literatur'a poporului rom., presiedinte onor. societatii pentru literatur'a si cultur'a poporului rom. dein Bucovin'a etc., in Budapest'a la 20 Febr. a. c. de Justinu Pappiu.

„Cadiutu-a cunun'a de pre capulu nostru. Pentru acesta s'a intristatu anim'a n'ost'ra; pentru acest'a sau intunecatu ochii nostri.“ Ierem. Plang. v. 16, 17.

Suflete nobilu, mutatu dela noi! Bravule alu nostru! care ti-ai acum resicdinti'a pe plaiurile nemoririi! audi? cunosci acestu viersu, ce resuna despre buzele mele, adapate cu pelinulu dorerii, cá unu doiosu cantu funebralu asupr'a secriiului teu?

Oh cá astu-feliu trebuí se te revedu! oh cá astu-feliu trebuí se te intempinu!

Oh, cá treb'ul se ajungemu diu'a trista a amaritiunii, candu pre celu ce-lu doriamu a'lu vedé secle in viétia; pre celu ce — cumu dice celebrulu episcopu alu Milanului S. Ambrosiu despre popórele Italiei cu referire la imperatulu Valentinianu: „pre celu ce bucurosú l'amu fi daruitu cu anii, cu tempurile vietiei n'ost're, numai se remana intre noi, numai se traiésca intre noi, se traiésca si mai departe pentru noi dein anii nostri, celu ce nu potú trai din ai sei“, trebuie se-lu vedemu aci cadiutu in ruina cá o statua derimata, cu liniscea muta a mortii pre buzele sale, cu intunecimea radielor frante in ochii sei, fora miscare, fora viétia.

Ce intempinare, ce revedere!

Unde se incepu, unde se terminu? ce se dicu mai antaiu, mai pre urma? Se desfasiuru inaintea v'ost'ra tr. asc. icón'a gloriei si eminentiei lui? séu. se ve zugravescu dorerea perderii, care apesa cá o stanca grea sufletele n'ost're?

Esitandu, nepotinciosu stau aici; cá-ci nu sciú, se-mi incordu óre lir'a spre tanguire vaietandu-me cu profetulu: „Oh voi toti, cari treceti pre cale, considerati si vedeti, déca este dorere cá dorerea mea? (Ierem. Plang. I, 12). „Departative dela mine, voiú plange cu amaru; nu ve osteniti, a me mangaiá. Cá-ci diu'a uciderii si a devastatiunii, si a plansuriloru e acést'a dela domnulu Dumnedieulu ostiriloru.“ (Isai'a XXII, 4, 5.)

Séu aretandu cu mundria la acestu secriu, in care repausa unu bravu alu nostru, in lumin'a carierei lui percurse, rapitu prin triumfariile, ce si le-a eluptatu, se aprindu ore temai'a glorificarii asupr'a osaminteloru lui binecuventate, si punendu-i pe catafalcu merit'ele impletite in cununa, se viersuescu multiamita lui Dumnedieu, cá ne darn' natiunea, patri'a, cu viétia lui, cu frupturile activitatii salutarie a vietiei lui? mangaiandu-mi sufletulu aduncitu in doliu cu sentinti'a rostita de s. Ieronimu la ocaziu-

nea mortii lui Nepotianu: „Se nu ne intristámu, cá l'amu pierdutu; mai bine se ne bucurámu, cá l'amu avutu pre elu barbatulu bravu!“ (Ep. 60 ad. Heliód.) De vreu a-mi deschide buzele pentru a'lu plange, si a-mi versá lacrimile pre velulu secriiului lui; asia mi-se pare, cá si candu acesta stralucita adunare intréga s'aru preface intr' unu puternicu coru, cá se intone innulu laudei lui.

Si candu-mi propunu a resuná in tonulu ce'lu pretinde ecuitatea cuvintele premaririi lui, cá si candu toti cei intruniti la acesta festivitate de jale s'aru schimbá dintru odata cá la o atingere magica in totu atáte figure de doliu. si s'aru pleca cu dorere intunecósa cá nesce ramure triste de cipru pre secriiulu lui, cá se'lu planga!

Pare cá stete chiaru tipulu bravului nostru mutatu inaintea ochiloru s. Ilariu de Arelate, candu la aniversari'a mortii santului Onoratu dede in acesti termini spressiune dissunantieii sentieminteloru, ce-i inundau sufletulu: „Spre imnu de premarire me insufletiesce memori'a meriteloru lui nevesceditórie; spre plangerea lui me retrage consciinti'a trista a mariloru daune comune, cauate prin perderea lui.“ (Serm. de Vita S. Honor.)

Sentiescu intru adeveru, sentiescu adencu adeverulu mangaietoriu si cutremuratoriu alu cuvintelorulterioru ale memoratului Ilariu: „E dulce sufletulu a-si aduce amente de unu atare bravu; este o dorere egala tortureloru agoniei, a'lu sc'f rapitu deintre noi!“

Potere-asi fi eu atátu de nedelicatu? Nu, eu nu voiú fi atátu de crudelu, cá se despartiu cu mana temeraria de cátra olalta acestu duplu sentimentu, sentimentulu gemenu alu dulceti reminiscintie, si alu pierderii doreróse, cari le intruni acést'a fatala intemplare in sufletele n'ost're.

Fenomenulu, ce'lu observamu intr' une ori pre faci'a naturei abundante in variatiuni; cá lucescu radie de sóre si cadu lacrima de nuori in acel'a-si tempu asupr'a aceluia-si plaiu, pentru ce se nu se póta repetí acést'a si in animele n'ost're?

In acestu momentu de doliu, candu trebuie se plangu mórtea aceluia pre care inspiratiunea animei n'ost're 'lu vestesce nemoritoriu, mi dau limb'a in servitiulu aceluia duplu sentimentu, si pre candu de o parte conformu postulatului reminiscintiei, ce inunda cu mundra consciintia piepturile n'ost're, voiú a recrea sufletulu nostru intristatu cu schitiare de fragmentariu a icónei bravului nostru, mutatu dela voi; de alta parte in sentiulu pierderii abia reparabile deocamdata, me voiú nesui, a telcui marea nostra dorere pentru pierderea lui neasceptata, care cá o acuila setósa de sange ni spanteca, ni rumpe fora crutiare animele.

Dar' ce asi poté dice eu tr. asc.! fia spre glorificarea, fia spre plangerea lui, ce nu s'ar aflá acum in animele v'ost're, si mai adeveratu si mai adencu. si mai elocinte?

Ajutati nesuint'ă mea prin atentiunea voastră simpatică, și cele ce nu voru fi capabile a roști cu demna emfază buzele mele, se le întregiți prin cugetele și simțimentele pioase ale sufleteloror vōstre emotiuăate.

Ēra tu spirite sante! Domnedieule! descinde dein înaltime pre buzele mele și vino intru ajutoriulu servului teu nedemnu!

I. Strabatu și ēra strabatu în cugetele mele sîrurile secleloru; scrutediu paginile istoriei poporaloru, cĂ se află tainele causeru înalțării și caderii, ale potērii și slabitiunii, ale gloriei și infamiei natiuniloru și a imperatielor.

Conjuru geniurile popōraloru apuse, cari au jōcatu rolū pre scen'ă lumii, se-mi dea deslucire, se-mi răspunda: dein care isvoru se deriva salutea și anatēm'ă popōraloru? Pe care fundamentu trebuie a se asediă și a se redicā mare și frumōsa baseric'ă autoritatii, a marimii și a potērii staturiloru și a natiuniloru?

Si ordinele secleloru, paginile scrutate ale istoriei, și geniurile conjurate ale popōraloru mari apuse, tōte asemna aceluasi isvoru, arata la acelasi fundamentu. Si acestu isvoru? Acestu fundamentu? Cultur'ă împreunata cu moralitate religiōsa, crestina, care prin lumin'ă sa și productiunile sale de abundante binecuventare formā punctulu verticale în sōrtea popōraloru, dein mōrte la viētia, dein barbarismu la civilisatiune, dein imperati'ă fortiei fizice la înaltimea suveranitatii spiretuale.

În man'ă unui poporu, carui moralitatea și cultur'ă nu-i adorna viētia, nu-i nobilita anim'ă, nu-i dirige poftele, ce alta este libertatea, decātu pumnariu, prin care în simplicitatea-i nebuna și-ranesc de mōrte anim'ă propria? Pe buzele unui astu-feliu de poporu, ce alta este limb'ă, decātu unu banu de vai! ce mica valōre, care preste hotarele anguste ale țierei n'are pretiu, n'are circuliatiune? În posesiunea unui atare poporu, ce alta este averea, decātu unu instrumentu afurisitu alu îndestulirii patimelor sale desfrenate, care vescediendu-i virtutile trupesci și sufletesci, i asterne patulu de mōrte?

Si patri'ă, însusi acestu pamentu sacru, ce alta este patri'ă în posesiunea unui poporu, care lancesce fora morala și cultura, decātu unu momentu mare, ingroditoriu, care include unu viu parutu în nōptea sinului seu, cĂ se-lu arunce cātu mai iute preda peritiunii eterne, între torturele celei mai cumplite agonie, fora se esista în lumea larga fiintia, care se gelēsca, se planga apunerea-i trista!

Oh natiunea mea! oh scumpa natiunea romana! petrūnsu-a ōre sunetulu acestui adevēru în adancurile animei tale? Inceputu ai a cugetă, a cugetă seriosu despre conditiunile vietiei tale? apucatu-teai de oper'ă gloriōsa: a castigă garantiile venitoriului teu, venitoriului teu frumosu și atātu de doritu?

Tr. asc.! Unu seclū, abiă unu seclū, de candu natiunea mea iubita, natiunea romana, pe care sōrtea

sa amara o țienū seclē întregē captivata în întunecuru, saracita, umilita schilavita în sufletulu seu, îngenunchiata pe ruinele gloriei sale de odeniōra; în auror'ă unei demanētie neuitate, pururea binecuventata, prin potērea magica a cuvintelor apostoliloru sei tramisi de D-dieu, se desceptă la noua viētia, și speriată de remanerea sa, causata prin fătalițtea temporiloru, apucă uniculu mediulocu de mantuire alu vietiei; pasī pe calea cultūrei, pe calea civilisatiunii, cĂ se-si reclame parte dein glori'ă poporaloru, se-si asecure dreptu de coereditate la nemorire.

Unu seclū, abia unu seclū, de candu pe natiunea, care portă înaltu standartele batalialoru, o vedem în cunun'ă natiuniloru culte ale lumii, sacrificandu la altariulu scientelor în basericele muselor.

Si ēca în proportiunea, în care se respandiau în sinulu ei darurile cultūrei și se radicau pe pamentulu ei palatiile scientiei, în aceea-si proportiune i-se nobilitara totu mai multu simțimentele, și cĂ germinile degerate ale pamentului sub influint'ă benefacatoriă a caldūrei și a luminei sōrelui, resarira spre noua înflorire însusirile frumōse, aplecarile de sublime aspiratiuni ale pieptului seu, ereditate dela strabunii faimosi. Originea-i latina reaparū stralucindu în noua splendorē pe fruntea ei, și loculu cruntatu cu sange alu lui Hor'ă și Closc'ă, lucuprinsera în scurtu Clainii, Sincail, Maiorii, Vulcanii, Muresianii, Ciparii și generatiunea crescută sub manile binecuventate ale acestoru-a, cu noue, mai nobile arme, spre noue, mai nobile triumfuri!

Si candu privescu astadi de-alungulu preste carier'ă, ce o percurse natiunea mea de unu seclū încōce pe calile civilisatiunii, aratandu cu consciint'ă plina de mundria la successele stralucite, demne de numele-i frumōsu, eluptate de unu tempu atātu de scurtu, au n'amu dreptulu se întrebū cu marele oratoriu alu forului romanu, cu Cicerone: „An tu populum Romanum illum esse putas, qui constat ex iis qui mercede conducuntur? qui impelluntur, ut vim afferant magistratibus? ut obsideant senatum? optent quotidie caedem, rapinas, incendia?“ Au socotiti voi pe poporulu romanu de o adunatura de trupe mercenarie, cari în selbateci'ă lorū ataca cu violentia magistratele? punu sub asiediu tribunalele? ale carorū anime înseteza neincetatu omorū, rapiri și incendie?

„Oh speciem, dignitatemque populi Romani! Illa fuit pulchritudo populi Romani, quam in campo vidisti.“ (Cic. pro domo c. 33). Oh ornamentulu, oh demnitate poporului romanu! Aceea e frumseti'ă poporului romanu, care o vedeti pe aren'ă de luptă a civilisatiunii, concurendu pe întrecute cu natiunile culte ale lumii, la fericire, la gloria, la nemorire.

„Oh speciem dignitatemque populi Romani!“ Ēca frumseti'ă demua, ēca demnitate frumōsa a poporului romanu!

Tr. asc.! Bravulu, în giurulu ossamentelorū carui-a ne-amu adunatu cu față consternate, și cu

anime cadiute sub sarcin'a dorerii, ca se i petrecemu trupulu culcatu spre repausu. intre manifestatiunile simpatiche ale reverintiei, ale apretiatii si iubirii nostre in sinulu pacicu alu imperatiei mortiloru; fu natulu, fu mundri'a acestei natiuni romane!

Aduncimea scientiei, maturitatea judecatei, nobleti'a animei, curati'a, sublimitatea cugeteloru lui e unu exemplu elocinte, spre a proba, cata putere de vietia jace inca si in natiunea, ce pare a fi ologita prin fortunele seceloru, deca ea recurge la isvorele culturei, ca se-si descepte spre vietia, se-si restaureze, inteneresca, infrumsetieze si nobilite sufletulu in undele loru cristaline.

Gloriosulu episcopu dein Ipore, S. Augustinu dice, si au nu are dreptu, candu dice, ca „magnae res magnos viros desiderant“, la lucrurile mari se receru omeni mari.

Eca unu atare barbatu mare amu onoratu noi, au onoratu patri'a in bravulu rapitu deintre noi, — vai! atatu de iute, abia in anulu 56 alu vietiei sale active; care stralucindu cu insusirile cele mai nobile ale animei si ale sufletulu asia, ca si candu providenti'a domnediesca ar fi voitu a face proba, ca ce sunt capabile a lucra tote aceste intrunite in unu foculariu; cu radiele virtutiloru sale reversa splendore asup'a locuriloru, cari le ocupu cu atat'a demnitate in carier'a sa glorioasa, percursa in servitiulu beserice, alu patriei si alu natiunii sale.

Cultur'a lui inalta, cunoscintiele lui multilaterale, tactulu finu, activitatea lui abundanta in succese, care nu cunoscea nici odata odichn'a, caracterulu lui curatu, intemeiatu in convingerea-i religioasa, i ascurara progressu rapede pe gradurile demnitatiloru.

E o privire suprindietoria, instructiva, cumu pasiesce nainte, — pasiesce? cum este rapitu barbatulu, care nu se putea mundri cu glori'a naserii si a stramosiloru, carui virtutile sale inalte i erau uniculu biletu de recomandatiune, pe treptele oficieloru de statu dein gradu in gradu, pana susu la inaltime, unde locuescu vulturii, unde inflorescu cedrii. pana-ce dupa servitiile pline de successu, facute in calitatea sa de vice-cancelariu, si acusi de vicegubernatoriu alu Ardealului, potu serba triumfulu vietiei sale in scaunulu presidialu de senatu alu curiei reg. asternendu pretotindene, pe unde l'a intorsu, unde a lucratu, cu suveniru numeroase pe carier'a sa.

Si in acesta cariera a sa nu fu elu de caracterulu lunei, care si-schimba formele dupa perioadele tempului; elu semená sórelui, care remane aceluasiu in tote timpurile, in tote stadiile cursulu seu.

Pe altulu 'lu ametiesce inaltimea; elu stete fora ametiala in lumin'a orbitoria a muntelui ispiteloru. Inaltimea pare a-i sierbi numai, spre a i-se manifestá in tipu cu atatu mai splendidu, in rezultate cu atatu mai mari, pietatea-i omagiale catra maiestatea regala, fidelitatea-i neinfranta catra patri'a sa si iubirea-i neperitória, nutrita pana la resuflarea dein

urma, catra natiunea sa, reusindu a intruni cu raru norocu in aduncurile animei sale acést'a trinitate pamentesca santa, inaintea fiacarui patriotu, in aliantia armoniosa.

Departa de valurile inflata, de urele si pasiunile meschine ale factiuniloru politice, asemenea marelui barbatu alu romaniloru, lui Pliniu, care facea anotari scientifice, pe candu in giuru-i colcaindu agitata pare a se cufunda lumea; astu-feliu elu petrunsu, captivatu numai de o pasiune, de pasiunea iubirei patriei si a natiunii sale, tientindu ochii la scopulu, care cu atata nobila ardore 'lu dorimu cu totii, la scopulu maretiu alu confederatiunii si cointielegerii nostre fratiesci, incungiurandu cu constantia patiinte disputele lupteloru de partita, prorupte cu iritatiune; straluci in ochii poporaloru patriei pe tota carier'a sa lunga ca unu esemplariu demnu de imitatu alu geniului intremediatoriu si impaciunitoriu.

Remuneratiunea nu fu in stare a clatina; neintielegerea nu potu descuragiá sufletu-i frumosu.

Splendorea meriteloru si a vertutiloru lui strabatú pana susu la inaltimea tronulu imperatescu; si eca in scurtu 'lu privimu la treptele tronulu regalu, in sirulu stralucitu alu alesiloru coronei, alu consiliariloru int. secr. ai domnitoriului si imperatulu nostru. Si ordulu coronei de fieru, fundatu pentru destingerea meriteloru mari, castigate in servitiulu patriei, a carui cruce de clas'a II. orna pieptulu lui inflacaratu pentru totu ce e bunu si frumosu; si rangulu de baronatu imperialu, la a carui demnitate i fu inaltiatu famili'a; au nu suntu aceste eternu si neinveterabilu documentu alu celei mai inalte recunoscintie si alu destinsei gratie regale?

Ce alta mai lipsea dein glori'a unui astu-feliu de barbatu, decatu ca pe care 'lu inaugurara meritele sale neuitate de clientu alu regelui si alu patriei; pe acelu-a ca pe unulu deintre nati sei cei mai binemeritati, se vina a-lu destinge cu semnele recunoscintiei sale drepte si ale increderii sale speciale si natiunea sa, care putea privi cu mundria la barbatulu bravu, ca la ornamentulu seu, onorandu in densulu pe unulu deintre anteluptatorii cei mai excellenti ai intereseloru sale sante, si deintre preluinatorii culturei sale.

Si eca acolo lu-vedemu peste puçinu inaltiatu pe bratiale recunoscintiei si ale increderii natiunii sale in scaunulu presidiale alu principalelui institutu de cultura la romanii dein regatulu Ungariei, alu „Associatiunii pentru cultura si literatur'a poporului romanu dein Transilvani'a“, la care chiamandu-lu in trei ronduri (dupa olalta insuffetirea comuna, devotata meriteloru lui, elu fu acumu in alu 8-le anu conducatoriu tacticu, promptu pana la sacrificiu, — departa onoratu si iubitu alu asociatiunii nostre; astu-feliu devenindu participante celei mai inalte distinctiuni, ce o pote primi unu cetatianu dein ma-

nile concetatiiloru sei, carea poetulu latinu o vestesce cu aceste cuvinte in canteculu seu: „Quo potuit civem populus perducere liber, Ascendit“ (Lucan).

Pasitu - a cetatiianulu patriei pe trépt'a cea mai onorifica, la care 'lu potù numai redicá vointi'a, in-crederea poporului liberu, manifestata in libertate.

Astu - feliu pasindu, rapitu dein trépta in trépta pe gradurile carrierei publice, elu potù valorá activitatea sa folositoria in cercu totu mai latitu, pana ce i gustà frupturile o tíera, o natiune; asemene sórelui, care cu càtu se suie mai susu pe firmamentu, si - revérsa peste plaiuri cu atàtu mai indepartate caldur'a sa crescuta si radiele luminei sale.

Éca asiá se impleti pe fruntea lui, intre oste-nelele detorintieloru patriotice implinite cu fidelitate, cunun'a meriteloru, care in distinctiunea, cu care fù decoratu de unsulu Domnului, de imperatoriulu nostru apostolicu, si in recunoscinti'a natiunii sale, si - capetà margelele sale cele mai frumóse.

Fericitu moritoriu! in a carui distinctiune paru a se intrece regele si natiunea.

Fericitu moritoriu! care nu a cercatu distinctiunea. Si - a eluptatu - o!

Dar' aveau ore virtutile lui inalte trebuintia de emblemele stralucite ale distinctiunii? „Non indignit meritum tuum signis probari“ (S. Hil. de vita S. Honor.) Nu, nu aveau trebuintia virtutile lui de sclipirea semneloru esterne; au nu mai multu ornamentulu meriteloru lui nevesceditorie imprumutà lustru si dede pretiu emblemeloru distinctiunii lui?

Ah, eu l'am vediutu pe elu, decorea besericei, mundri'a natiunii nóstre! Cu insufletirea unui june priviam la fruntea lui veneranda, pe care reluciá reflexulu curatiei interne, si resiedea demnitatea. Si ce bine mi cadea, a privi la dens'a. De câte ori priviam la dens'a, mi se parea cà vedu stralucindu pe ea cunun'a de gloria, ce i - o impletira in giurulu templeloru meritele lui neperitorie.

Asiá dar', cà astu feliu l'ati cunoscutu pe densulu cu totii? asiá e, cà adunandu - ve la acésta solenitate de doliu intr' unu numeru atàtu de respectabilu, straini dupa limba si costumu, frati in dorere; prin acésta recunoscintia dedicata memoriei lui, vorati a incununá operele unei cariere lungi si salutare? si a pune pe catafalculu ilustrului barbatu tributulu reverintiei meritate?

Astu - feliu se adevérí, tr. asc.! in nou exemplu dis'a nimerita a unui ingeniu frumosu: cà bravulu carrierei publice este asemene sculptoriului, care formandu statu'a sa nemoritória, lucra la cunun'a gloriei sale proprie!

(Va urmá.)

Protocolu *)

susceputu in adunarea ordinaria a reprezentantiei generale a fostiloru granitieri dein regimentulu romanu I., tienuta in Sabiiu la 30 Octobre 1874 si dilele urmatorie in urm'a chartiei convocatorie a comitetului administratoriu de fondulu scolastecu alu fostiloru granitieri dein regimentulu romanu I., de dato 24 Septembre 1874, Nr. 657.

Siedinti'a I.

sub presidiulu ilustritatei sale domnului baronu Davidu Ursu de Margineni.

La órele 10 de demanétia adunandu - se membrii reprezentantiei generale in cancelari'a comitetului administratoriu, se esmite o deputatiune spre a invitá pe domnulu presiedinte. Sosindu domnulu presiedinte fù primitu dein partea adunarei cu vii aplause, asemenea si ilustritatea sa domnulu comite alu natiunei sasesci, Mauritiu Conrad, carele se presentá in adunare cá comisariu regescu, conformu §-lui 6 din statute.

I. Domnulu presiedinte, ocupandu scaunulu presidiale, saluta reprezentanti'a generale prin o cuventare insufletitoria si declara siedinti'a deschisa.

II. Dupa aceea presidiulu denumesce de notari interimali pe membrii: Nicolau Popu dein Tohanulu vechiu si pe Georgiu Boeriu dein Ohab'a.

III. La propunerea presidiului se alege o comisiune verificatoria in persónele deputatiloru: Basiliu Stanciu dein Vistea inferióra, Nicolau Petroviciu dein Hatiegu si Ioanu Saniutia dein Tientiari, careia se predau credentiunalele deputatiloru spre esamenare stante sesiune. Dupa unu intervalu micu, comisiunea verificatoria raportéza asupra credentiunaleloru esamenate, si aflandu - le in conformitate cu prescriesele statuteloru, propune verificarea tuturoru deputatiloru alesi pentru trieniulu 1874/7, si adeca:

Pentru compani'a 1: Toma Manase, agricultoru dein Magerau; si Iacobu Györgyi, agricultoru dein Racasdia.

Pentru compani'a 2: Ioanu Ratiu, protopopu gr.-orient. si Nicolau Petroviciu, comerciante si proprietariu, ambii dein Hatiegu.

Pentru compani'a 3: Paulu Erdebeni, parochu gr.-or. dein Sacelu si Sigismundu Stoicutia, agricultoru dein Riu-albu.

Pentru compani'a 4: Ioanicu Tanase, agricultoru dein Cugiru si Petru Stoianu, notariu cercuale dein Spinu, acesti doi cu adausu, cà spre incungiuarea neintielegeriloru ivite si de astadata, cà si mai inainte, intre comunele confederate in compani'a a patr'a, in urm'a carora se alesera trei deputati in 'locu de doi, se se decida, cà in venitoriu va avé se aféga comun'a Cugiru unu deputatu pentru sene, ér comun'a Spinu cu celelalte doue comune pe alu doile deputatu, cà asia se fia reprezentate ambele scóle infintiate pentru compani'a a patr'a in Cugiru si Spinu.

*) Vedi in Nrii 6—8 despre afacerile comuneloru fostulu regimentu I. granit. rom., adeca raportulu comitetului, care in legamente cu acestu protocollu, va interessa nu numai pe lectorii dein districtele fosteloru regimente, ci pe toti romanii, pentru - cà cestiunea principala este si aici cultur'a natiunale.

Pentru compani'a 5: Constantin Stezariu, capitanu c. r. in pensiune si Nicolau Ciugudeanu, notariu cercuale, ambii dein Sin'a.

Pentru compani'a 6: Petru Bradu: parochu greco-cath. dein Orlatu si Ioanu Tulbasiu dein Vestemu, secretariu la directiunea finantiale dein Sabiiu.

Pentru compani'a 7: Dionisiu Dragoiu, capitanu c. r. in pensiune dein Racovitia si Ioanu Comsia, agricultoru dein Porumbaculu superiøre.

Pentru compani'a 8: Basiliu Stanciu, capitanu c. r. in pensiune dein Vistea inferiøre si Nicolau Oprisiu, notariu cercuale dein Ucea inferiøre.

Pentru compani'a 9: Mihaila Poparadu, capitanu c. r. in pensiune dein Posiorta si Georgiu Trimbitiasiu, parochu greco-catholicu dein Vaida-rece.

Pentru compani'a 10: Davidu baronu Ursu de Margineni, colonelu c. r. in pensiune si Alexandru Micu, vicariu foraneu in Fagarasiu.

Pentru compani'a 11: Georgiu Boeriu dein Ohaba, pretoriulu cercului Venetiei de josu si Stefanu Boeriu dein Vadu, executoru la judecatori'a regia cercuale dein Siarcaia.

Pentru compani'a 12: Ioanu Saniutia, oficialu judecatorescu in pensiune dein Tientiari si Nicolau Popu dein Tohanulu vechiu, executoru la judecatori'a regia cercuale dein Zernesci.

Pentru arip'a husariloru Dejani: Daniele de Gremoiu dein Vaida-rece, protonotariu alu districtului Fagarasiu si Daniele Sierbanu, notariu comunale dein Voila.

ad III. Representanti'a generale primesce verificarea propusa, de impreuna cu adausulu facutu la compani'a 4-a.

IV. Se face apelulu nominal, la care respundu: membrii presenti 23; absentii suntu 3 si adeca: Constantin Stezariu, Ioanu Comsia si Daniele de Gremoiu; asia numerulu membriloru presenti trecundu preste numerulu de doue tercia, prescristu in §-lu 11 dein statute, presedintele declara adunarea generala de constituita, invitandu-o a-si alege acumu notari definitivi.

ad IV. Notarii interimali se alegu de definitivi.

V. Directoriulu supremu alu scóleloru granitialesci si totu-odata secretariu alu comitetului administrativu dà cetire reportului generale prescristu in §-lu 32 dein statute despre activitatea comitetului administrativu sub decursulu trieniului espiratu 1871—4.

ad V. Reportulu deocamdata se pune pe més'a biroului intre manifestari de complacere din partea reprezentantie generale.

VI. Totu directoriulu supremu dà lectura acuseloru amintite in reportulu generale, si anume mai antaiu reprezentatiunei ddto 30 Ianuariu 1873, Nr. presied. 1, indreptate de presidiulu comitetului administrativu càtra escelenti'a sa domnulu ministru de culte si instructiune publica, referitorie la conservarea caracterului scóleloru granitialesci cá scóle de reuniune, prevediute in capitolulu IV alu articolului de lege 38/1868.

ad VI. Representatiunea, ascultata de adunarea generale cu atentiune si intempinata adese ori cu semne de consensire, se pune si ea deocamdata pe més'a biroului.

Intre aceea tempulu fiendu inaintatu, siedinti'a se inchiaia, anuciandu-se continuarea ei la órele 3 dupa amiedi cu lectur'a celorualte acluse ale reportului generale, apoi a reportului despre administrarea fondului scolastecu in trieniulu espiratu, si in fine a propuneriloru, respective proiectelor comitetului administrativu, relative la unele afaceri administrative si scolastece.

Continuare

la órele 3 dupa amiedi, sub presidiulu ordenariu.

VII. In legatura cu reportulu generale, directoriulu supremu continua a ceti celelalte acluse ale reportului si adeca:

1. Respunsulu ce presidiulu comitetului administrativu indreptà la 6 Decembre 1873 sub Nr. 782 domnului inspectoru regescu de scóle Ludovicu Réthy in Deva, in urm'a chartiei acestuia de dato 12 Novembre 1873 Nr. 1198, relativu totu la caracterulu scóleloru granitialesci cá scóle de reuniune.

2. Representatiunea comitetului administrativu de dato 10 Septembrie a. c. Nr. 588, substernuta inaltului ministriu regiu de culte si instructiune publica pentru respectarea si respunderea nestirbita a cuoteloru, ce competu scóleloru granitialesci dein Orlatu, Hatiegu si Vaida-rece dein fondulu de provente alu fostului regimentu romanu I, pe basea unui dreptu de servitute.

ad VII. 1 si 2. Se punu pe més'a biroului intre manifestari de complacere dein partea reprezentantie generale.

VIII. Cassariulu fondului scolastecu cetesce reportulu despre administrarea fondului in decursulu trieniului espiratu, in legatura cu preliminarulu bugetului pe anulu venitoriu.

ad VIII. Luandu-se deocamdata spre scientia, se pune pe més'a biroului.

IX. Directoriulu supremu avendu a dá lectura reportului despre starea scóleloru granitialesci cu finea anului scolastecu dejà espiratu, la propunerea conmembrului Nicolau Petroviciu, considerandu scurttimea tempului, face unu reportu relativu verbale.

ad IX. Si acestu reportu sa iea deocamdata cu placere spre scientia.

X. Totu directoriulu supremu dà cetire propuneriloru, respective proiectelor comitetului administrativa, anuciante la finea reportului generale, si cari dein cuventu in cuventu suna, precumu urméza:

Propunerea 1.

Modificatiunile, ce se ceru de càtra inaltulu ministriu regescu de culte si instructiune publica a se face in regulamentulu afaceriloru interne, votatu de representanti'a generale in siedinti'a sa dela 27 Septembrie 1871, si adeca:

- a) cá paragrafi 1 si 2 se se contraga in unulu, formulandu-se asia: „§ 1. In dio'a si la ór'a numita, adunandu-se membrii in localitatea desemnata, presedintele ocupa locul presidiale, tiene cuventulu de deschidere si declarandu adunarea de deschisa, denumesce interimalu doi notari“;
- b) cá pasagiulu dein § 5, ca adeca comisiunile alese pentru simplificarea si inaintarea afaceriloru „suntu ca-

pace a aduce concluse numai, déca se afla de faia mai multu de jumătate dein membrii alesi, se se schimbe asia: „aduc concluse cu majoritate de voturi“;

- c) cá analogu se se modifice si §-lu 10, dicundu-se, ca „conclusale (representantie generale) se enuncia cu majoritatea voturilor membriloru presentii“;
- d) cá §-lu 23 se se redige mai precisu asia: „La votare se punu propunerile, cari differu mai multu de propunerea comisiunii“;
- e) cá alineatul primu alu §-lui 26, relativu la numerulu membriloru presentii, cu privire la modificarea propusa la §-lu 5 se se omite, si restulu se se adauga la §-lu 5;
- f) cá in fine §-lu 27, carele dispune, cá „pertractarile si protocoalele se se duca in limb'a romana“, se se omite de totu.

Considerandu, ca aceste modificatiuni se recomanda dein motive practice, inclit'a representantia generale se binevoiesca a enuncia:

1. Modificatiunile cerute se primescu.

2. Restulu §-lui 26 se adauga cá continuare la §-lu 10, de care se tiene dupa cuprinsulu seu.

Propunerea a 2.

Considerandu, cá „normativulu privitoriu la organizarea scoléloru reuniunei granitialesci dein fostulu regimentu romanu I. tiene contu atátu de legea scolastica in vigóre, cátu si de referentiele locali si de dreptu ale fondatoriloru scoléloru granitialesci, inclit'a representantia generale se binevoiesca a enuncia:

1. Normativulu remane neschimbatu si mai departe in valóre, avendu scoléle reuniunei granitialesci a se administrá si in venitoriu dupa prescriesele sale.“

Propunerea 3.

Considerandu importanti'a limbei materne pentru prosperarea invetiamentulu dein scóla; considerandu mai departe, cá invetiamentulu limbistecu se indeplinesce in prim'a linia prin explicarea cartiloru de lectura; considerandu in fine, cá spre acestu scopu dictionariulu limbei materne e indispensabile, inclit'a representantia generale se binevoiesca a enuncia:

1. Conclusulu comitetulu dejá realizatu, de a se procurá dein fondulu scolastecu centrale cu pretiulu de jumetate 22 de exemplaria dein dictionariulu limbei romane edatu de academi'a romana si adeca cáte unulu pentru fiacare dei celea 21 de scóle granitialesci, si unulu pentru bibliotec'a comitetulu, se incuvientiéza si spele facute se aproba:

2. Representanti'a generale la rondulu seu multiamesse si ea inclitei academie romane pentru generositatea arátata faia de scólele nóstre granitialesci, reducundu pretiulu dictionarielor pentru ele la jumetate.“

Propunerea 4.

Avendu in vedere necesitatea manualelor didactice pentru prosperarea invetiamentulu; cu scopu de a usiorá efortiloru scolastece procurarea acestoru manuale, incunguirandu specul'a privata, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncia:

1. Modalitatea introdusa de comitetu si practisata in decursulu trieniulu espiratu, de a procurá anticipative pen-

tru scólele granitialesci dein fondulu scolastecu manualele didactice pentru usulu invetiatoriloru si alu invetiaceiloru si a le tramete efortiloru scolastece spre vendiare cu pretiuri fixe sub propri'a loru respondere, avendu a administrá la cass'a fondulu scolastecu pretiurile incassate, se incuviintédia.

Propunerea 5.

Fiindu-cá deintre scólele granitialesci mai vechi celea dein Hatiegu, Vistea inferióre si Tohanulu vechiu corespundu cu privire la edificiale scolastece mai puinu scopulu, inclit'a representantia generale se binevoiesca a enuncia:

1. Terminandu cu cladirea scoléloru proiectate la ultim'a adunare generale dein Septembrie 1871, voru veni la rondu mai antaiu scólele dein Hatiegu, Vistea inferióre si Tohanulu vechiu.

2. Comitetulu administrativu va face pasii de lipsa, pentru-cá in sunetulu prea inaltei decisiuni a maiestetei sale de dato 26 Augustu 1865 punctu II, publicate cu emisulu inaltulu ministeriu de finantie de dato 27 Sept. 1865, Nr. 41500, se se acuire spre scopulu, acest'a: in Hatiegu cortelulu fostulu maioru, in Vistea inferióra cortelulu fostulu capitanu, éra in Tohanulu vechiu gradin'a vacanta a fostulu locotenente primariu.

3. Adaptarea, respective cladirea acestoru scóle se va face in mesur'a midilóceloru disponibile, dandu-se antaiatate comunelor, cari spre acestu scopu voru concurge si ele in modu mai eficace.“

Propunerea 6.

Inclit'a representantia binevoiesca a enuncia:

1. Planulu de prelectiuni pentru scóle cu cáte unu invetiatoriu, apoi cu cate doi si trei invetiatori, modificatu in unele puncte dupa experientiele facute pana aici, se primesce.

Propunerea 7.

Adunarea generale avendu dupa §-lu 6 dein statute a se intruni de regula totu la 3 ani odata, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncia:

1. Preliminariulu bugetariu compusu pe anulu scolastecu 1874-5 se primesce si pe ceialalti doi ani scolastici dein trieniulu curentu, adeca pana la proxim'a adunare generale ordinaria, exceptiunandu positiunile cu valóre numai pentru anulu 1874-5.

Propunerea 8.

Cu privire la conclusulu adusu de representanti'a generale dela 8 Maiu 1871 (punctu 23 alu protocolulu), cá adeca secretariulu comitetulu, candu nu ar' fi dein fostii granitarii, se aiba in siedintia numai votu consultativu; cu scopu de a evitá dupa potentia casurele, in cari comitetulu administrativu dein lips'a numerulu membriloru prescriu in §-lu 20 din statute se nu póta tiené siedintie, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncia:

1. Secretariulu comitetulu Basiliu Petri, totu-odata directoriu supremu alu scoléloru granitialesci, de si nu e fiu de granitariu dein regimentulu romanu I., inse cá fiu de granitariu dein regimentulu romanu alu II., se investe in conformitate cu §-lu 17 dein statute cu votu decisivu.

Propunerea 9.

Avendu in vedere, cá in urmare articulu de lege VIII. dein 1874, cu 1. Ianuariu 1876 are se se introduca si

in patri'a noastră sistemulu metricu; cu scopu de a pregati de timpuriu acésta introducere de cea mai mare importantia pentru viéti'a practica, prin urmare si pentru scóla, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncíá:

1. In scólele granitialesci sistemulu metricu se va introduce indata cu inceputulu semestrului alu doile alu anului scolastecu curentu.

2. Fia-care scóla granitialesca se prevede dein fondulu scolastecu cu cate unu aparatu metricu.

3. Pentru esplicarea mesurilor metriche se va tiené cu invetiatorii granitialesci sub conducerea directoriului supremu o conferintia de 2—3 zile indata dupa examenulu de iérna 1875, obtienendu invetiatorii in tempulu conferentieloru diurne dein fondulu scolastecu de câte 1 fl. pe di.

Propunerea 10.

Cu scopu de a regulá tienerea conferentieloru cu invetiatorii dela scólele granitialesci; avendu in vedere prosperarea scóleloru si considerandu starea materiale a invetiatoriloru, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncia:

1. Conferentiele prevédute in §-lu 26 alu „Normativulu“ se voru tiené de regula odata in anu.

2. Tempulu mai de aprópe 'lu va defige comitetulu administrativu.

3. In tempulu conferentieloru invetiatorii voru obtiené diurne dein fondulu scolastecu de câte 1 fl. pe di.

Propunerea 11.

Cu privire la conclusulu adusu sub punctu 19, alineatulu ultimulu dein protocolulu adunarei generale dela 8 Maiu 1871, relativu la restantiele de salaria invetiatoresci dein anulu scolastecu 1870/1 pâna la trecerea fondului scolastecu in administratiunea comitetului, inclit'a representantia se binevoiesca a enuncíá:

1. Comuneloru Orlatu, Vestemu, Racovitia, Hatiegu si Tohanulu vechiu se li-se refunde dein fondulu scolastecu salariale anticipate de densele invetiatoriloru sei in anulu scolastecu 1870/1 a conto subventiuniloru, ce dejá se asemnara dein fondulu scolastecu pentru scólele respective, inse intrevenindu transpunerea fondului, nu se potura realisá.

ad X. Se punu tóte intre manifestari de complacere pe més'a biroului.

XI. Presidiulu propune a se alege trei comisiuni, una bugetaria, una scolastica si una petitiunaria, cari se esamene operatele pregatite de comitetulu administrativu si se refere asupra loru la tempulu seu. Se alegu:

1. In comisiunea bugetaria conmembrii: Ioanu Tulbasiu, Nicolau Petroviciu, Ioanu Saniutia, Mihailu Poparadu, Constantinu Stezaru, séu in absentia acestuia Nicolau Oprisiu.

ad XI. 1. I se concredu operatele amintite ad VIII.

2. In comisiunea scolastica conmembrii: Alexandru Micu, Ioanu Ratiu, Nicolau Ciugudeanu, Dionisiu Dragoiu si Daniel Sierbanu.

ad XI. 2. I se transpunu operatele perlese ad V., VI., VII. 1. si 2., apoi ad IX. si X.

3. In comisiunea de petitiuni conmembrii: Basiliu Stanciu, Petru Bradu, Georgiu Boeriu, séu cá suplentu in locu'i Stefanu Boeriu.

ad XI. 3. I se dau urmatóriele acte:

a) Pactulu inchiaiatu intre ambele confessiuni romane dein

Hatiegu cu privire la administrarea si folosirea scólei granitialesci de acolo, ad Nr. comit. adm. 379 ex 1872.

b) Petitiunea lui Georgiu Munteanu dein Cugiru, pentru a i-se rebonificá sum'a de 80 fl. solvita in fondulu scolastecu cá caventu pentru repausatulu debitoriu Ioanu Elia dein Cugiru ad Nr. comit. adm. 794 ex 1874.

c) Petitiunea invetiatoriloru dela scóla granitialesca dein Hatiegu, Basiliu Flor'anu si Paulu Olteanu, spre a li-se urcá salariale la câte 400 fl. pe anu, ad Nr. comit. adm. 795 ex 1874.

d) Petitiunea fostului cassariu alu fondului scolastecu Ieremia Margineanu, de a-i se respunde salariulu restante pe lunele Octobre, Novembre si Decembre 1873, apoi pro Ianuariu 1874, ad Nr. 797 ex 1874.

e) Petitiunea deputatului fostiloru husari romani dela aripa Dejaniloru, Daniele de Gremoiu, pentru cá representantia generale se midilóesca dela inaltulu ministeriu reg. ung. de interne, estradarea fondului loru de furagiu, aflatoriu inca in administrarea erariului, ad Nr. 798 ex 1874.

XII. Comisiunea bugetaria prin membrulu seu Nicolau Petroviciu propune, cá proiectulu comitetului administrativu ad X. 9, 10 si 11, cari atingu preliminarulu bugetului venitoriu, se se pertractedie indata acumu, pentru-cá comisiunea bugetaria se se scia conformá.

ad XII. Se primesce.

XIII. In urm'a acestui conclusu presidiulu pune la ordinea dilei mai antaiu propunerea 9, relativa la introducerea sistemului metricu.

ad XIII. Se primesce intocma.

XIV. Se pune la ordinea dilei propunerea 10, relativa la refundarea salarialoru invetiatoresci anticipate de cátra comunele Orlatu, Vestemu, Racovitia, Hatiegu si Tohanulu vechiu in anulu scolastecu 1870/1, pâna la trecerea fondului in administrarea comitetului.

ad XIV. Representantia generale primesce propunerea acésta sub urmatóriele 3 conditiuni:

a) déca sumele refundande au fostu intru adeveru asemnate de cátra guvernulu tieiei;

b) déca comunele respective nu au primitu sumele asemnate dein fondulu scolastecu;

c) déca ele a conto acestoru subventiuni acordate au anticipatu in adeveru dein propriile loru midilóce salariale invetiatoriloru fungenti in tempulu dein cestiune.

XV. In fine se pune la ordinea dilei propunerea 11 referitória la regularea conferentieloru invetiatoresci.

ad XV. Se primesce cu acelu adausu, cá in anulu scolastecu curentu se nu se tiena, decâtu conferintia incuviintiata sub punctu XIII. alu acestui protocolu, spre scopulu esplicarei mesurilor metriche.

Totu deodata representantia generale isi esprime dorintia, cá si comunele respective se concurga la realisarea conferentieloru invetiatoresci, portandu dela sene pentru invetiatorii proprii incai spesele de caletoria.

XVI. Deputatulu Ioanu Saniuti'a cere a se refundá comunei Tientiari salariale invetiatoriloru dela scóla de acolo, sistate de comitetulu administrativu pe 10 luni dein anulu scolastecu 1871/2 dein cauza, cá comun'a dechiarase

scóla granitiarésca de acolo de confessionale, sustienendu propunetoriulu, cà salariile pe tempulu amentitu au fostu asemnate, si comun'a Tientiari mai tardiu si-a revocatu de buna voia pasiulu facutu fora destula precugetare.

ad XVI. Presidiulu invita pe deputatulu Ioanu Saniutia, a-si dá cererea in scrisu, cà se o póta transpune comisiunei petitionarie spre pertractare, conformu regulamentulu afaceriloru interne.

Cu acést'a tempulu fiendu inaintatu, siedinti'a se inchiaia, anuciandu-se, cà proxim'a siedintia se va tiené, candu commissiunile 'si voru fi terminatu lucrarile sale, despre ce membrii representantie generalis se voru avisá la tempulu seu.

(Va urmá.)

Nr. 79—1875.

Procesu verbale,

luatu in siedinti'a ordinaria a comitetulu „associatiunei transilvane“ tienuta in 10 Aprilie c. n. 1875, sub presidiulu dnului vice-presiedinte Iacobu Bologa. Fiendu de facia domnii membrii I. Hannia, I. Tulbasiu. P. Rosca, Const. Stezariu, I. V. Rusu, I. Cretiu si I. Candrea.

§ 43. Se presentéza conspectulu cassei despre perceptele si erogatele asociatiunei pe tempulu dela siedinti'a comitetulu dein 2 Martie a. c. pana la siedinti'a presente. Dein acelu conspectu resulta, cumu-cà in restimpulu numitu s'au incassatu 85 fl. 29 cr., si s'au erogatu 505 fl. v. a. (Nr. prot. 77/1875).
Spre sciintia.

§ 44. Se presentéza conspectulu cassei despre starea fondulu academieis pe tempulu acestei siedintie. Dein acelu conspectu resulta, cumu-cà fondulu academieis are dejá in proprietatea s'a 13,043 fl. 9 cr. (Nr. 78/1875).

Spre scientia.

§ 45. In nexu cu conspectulu cassei de sub § 43 se raportéza despre banii incursi la fondulu asociatiunei dela siedinti'a trecuta a comitetulu pana la siedinti'a presente si anume:

- a) cá procente obvenitórie cu 1 Aprilie a. c. dupa couponii obligatiuniloru de statu, unificate in argintu 31 fl. 50 cr. Nr. 70/1875;
- b) cá taxa de membru ordinariu 5 fl. (Nr. 66/1875);
- c) cá prenumeratiuni la „Transilvani'a“ pe 1875 au incursu 48 fl. v. a. (Nr. prot. ag. 63, 66, 67, 69 si 74/1875).

Spre scientia.

§ 46. In nexu cu conspectulu cassei de sub § 44 se constatéza, cumu-cà la fondulu academieis, s'au incassatu dela siedinti'a trecuta cá procente obvenitórie cu 1 Aprilie a. c. dupa couponii obligatiuniloru de statu unificate, in argintu 10 fl. 50 cr. (Nr. 70/1875).

Se ia spre scientia.

§ 47. Se presentéza unu documentu alu cassei, prin carele se constatéza, cumu-cà argintulu de sub

§§ 45 si 46 in suma de 42 fl. s'a schimbatu in bancnote val. austr. cu 43 fl. 5 cr. (Nr. 71/1875).

Spre scientia.

§ 48. Domnulu secretariu I. G. Baritiu, tramite restulu exemplarieloru dein „Transilvani'a“ de pe an. 1874, brosiurate in numeru de 200. Totu cu aceea ocaziune arata, cà a primitu documente relative la istori'a romaniloru de pe anii 1848—1849 culese de domnulu prepositu Stefanu Moldovanu si dedicate asociatiunei transilvane. (Nr. 43/1875).

Se ia spre scientia.

§ 49. Se presentéza documentele despre progressulu facutu in studie pe sem. I. an. scolastec 1874/5 dein partea urmatoriloru stípendiati ai asociatiunei, si anume:

- a) dein partea stípendiatulu Ioanu Baiulescu, ascultatoriu de tehnica la Vien'a, carele a documentatu progressu fórtu bunu si eminentu. (Nr. 64/1875);
- b) dein partea tenerulu Avramu Armeanu, ascultatoriu de drepturi la academi'a reg. dein Sabiiu, carele a doveditu progressu destulitoriu, si in fine
- c) dein partea lui Emiliu Viciu, scolariu in I-a classa la gimnasiulu dein Muresiu-Osiorheiu, carele a doveditu progressu precelente. (Nr. 62/1875).

Se iau spre scientia.

§ 50. Se presentéza petitiunile urmatoriloru concurenti la postulu de scriitoriu in cancelari'a asociatiunei devenitu degiá vacante, si anume:

- a) a tenerulu Laureanu Negrea, juristu la academi'a reg. de aici. (Nr. 64/1875);
- b) a lui Aldulea Metianu, éراسi juristu la academi'a regia de aici (Nr. 65/1875), (si in fine
- c) a lui Nicolau Vatasianu, clericu la seminariulu archidieceasanu de aici. (Nr. 76/1875).

Cestionatulu postu de scriitoriu cu leafa anuale de 150 fl. se conferi suplicantelu Nicolau Vatasianu.

§ 51. Tenerulu Petru Dehelianu doctorandu la facultatea filosofica in Gratiu, dein motivulu starei cu totulu deplorabile, in carea se afla, dein lips'a totale a mediulóceloru necessarie la subsistentia, cere a i se conferi unu ajutoriu, eventualmente unu imprumutu de 100 fl. dein cass'a asociatiunei. (Nr. 75/1875).

Se decide: a i se resolví suplicantelu, cumu-cà dein ponderósele motive aduse in aminti'a cerere, i se accorda unu imprumutu de 100 fl.; inse numai pe lunga acea conditiune, cá densulu se se oblege prin actu formalu, cumu-cà indata ce va intrá in postu salarisatu, va refundá la asociatiune, macaru si in rate, sum'a numita.

§ 52. Domnulu protopopu in Muresiu-Osiorheiu, Parteniu Trombitasiu, tramite dechiaratiunea sa relativa la pretiulu de remuneratiune, pe langa care este aplecatu a dá pe sém'a asociatiunei diuariele sale deinpreuna cu unu conspectu despre numerii,

ce lipsescu dein respectivele diuarie. (Nr. 72/1875). Asemenea dechiaratiune asterne domnu invetiatoriu dein Domanu Iosifu Olariu. (Nr. 68/1875).

Aceste dechiaratiuni se voru pertractá la tempulu seu, cumulativu cu alte dechiaratiuni de asemene natura, ce parte au incursu, parte voru mai incurge, in obiectulu dein cestiune.

§ 53. Secretariulu II. dà cetire raportulu dlui advocatu dr. Racuciu (absentu dein caus'a de morbu) prezentatu in caus'a lasamentulu Michaile Harsianu dein comun'a Hodacu.

Comitetulu, luandu in consideratiune motivele ponderóse aduse de dn. referente in raportulu seu, pe bas'a propuneriloru aceluia, decide: a se incunoscientia respectivii domni executori ai lasamentulu cestionatu, cumu-cà asociatiunea pe langa tóta benevointi'a, nu se afla in pusetiune de a poté luá asupra -si engagementele, respective sarcinele onerose, indigitate in respectivulu lasamentu.

§ 54. D. bibliotecariu presentéza doue monete vechi de argintu (aflate in Gusteriti'a) daruite de d. invetiatoriu Avramu Necsi'a pe sém'a asociatiunei.

Totu d. bibliotecariu mai presentéza mai multe bucati minerale daruite de domnulu Vasilie Popovicu dein Resiti'a, pe sém'a asociatiunei.

Se primescu pe langa expressiunea recunoscientiei protocolarie si se concredu d-lui bibliotecariu, spre a le asiediá spre pastrare, in collectiunea numismatica si respective mineralogica a asociatiunei.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede domniloru membrii: Hanni'a, Tulbasiu, Stezariu.

Sabiin, datulu cá mai susu.

Iacobu Bolog'a m. p.,
vice-presiedinte.

Ioane V. Rusu m. p.,
secretariu II.

S'a perlesu si verificatu. Sabiiu in 12 Apr. 1875.

Stezariu m. p. I. Hanni'a m. p. I. Tulbasiu m. p.

Regulamentulu intreprinderii subcomitetulu

dela despartimentulu VI. alu asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, privitoriu la indemnarea tenerimii romane spre imbracisiera maestriei si a comeraciului.

Sectiunea I. Scopulu.

§ 1. Scopulu intreprinderii pe langa celu generalmente desemnatu in § 2 dein statutele generali ale asociatiunei transilvane, e specialmente inaintarea comeraciului si a industriei prin conferiri de stipendie sistemisate, si alte ajutórie pentru tenerii romani dein territoriulu despartimentulu, cari voru a se aplicá la vre-o meseria séu la comerciu preste totu.

Sectiunea II. Mediulócele.

§ 2. Mediulócele pentru ajungerea scopulu indigetatu in § 1 suntu:

- a) taxele anuali dela membrii acestei intreprinderi;
- b) veniturile ce voru incurge dein prelegeri publice si alte petreceri, cu scopu filantropicu, si
- c) alte contribuiuri benevole.

§ 3. Membrii acestei intreprinderi suntu:

- a) fundatori, cari contribue una-data pentru totu-deaun'a 3 fl. v. a. si cari voru poté face usu de drepturile acordate in § 14 alu regulamentulu despartimentelor;
- b) ordinari, cari solvescu pe anu 2 fl. v. a.;
- c) ajutatori, cari solvescu pe anu celu puçinu 1 fl. v. a.

§ 4. Tóte afacerile administrative si financiare cadu in competinti'a subcomitetulu despartimentulu, conformu §-ului 13 dein regulamentulu pentru despartimentele assoc.

Sectiunea III. Determinatiuni generale.

§ 5. Cassariulu subcomitetulu e datoriu a tramite in totu semestrulu comitetulu centrale dein Sabiiu spre scientia si publicare unu conspectu subscrisu de directorele si controlorulu subcomitetulu, despre starea fondulu acestei intreprinderi.

§ 6. Numerulu stipendieloru, precumu si specialitatea meseriei si a comeraciului, pentru cari voru avé a se impartí stipendiele séu ajutóriele, le statoresce dein anu in anu adunarea generale a despartimentulu.

§ 7. Dein mediulócele incurse se distribue in totu an. $\frac{4}{5}$ parti, ér' a 5-a parte se capitaliséza in favórea cresterii fondulu intreprinderi.

§ 8. Tóte publicarile de concursu se voru face atátu in foi'a asociatiunii, conformu §-lui 33 alu statuteloru generali, càtu si pe territoriulu despartimentulu in tóte comunele apartienetórie de elu, dupa modalitatea, carea o va aflá comitetulu despartimentulu mai corespundietória.

§ 9. La casu candu s'ar' dissolve acésta intreprindere, tóta averea ei va trece la „Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu“.*)

Déva, 30 Martiu 1875.

Ioane Papiu m. p.,
directore.

Alesiu Olariu m. p.,
actuariu.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asociatiunei transilvane pe tempulu dela 2 Martie a. c. pana la siedinti'a ordin. a comitetulu asociatiunei dein 10 Aprilie 1875.

1. Dela dn. proprietariu in Glódu (Soosmezö), Clemente Hosszu tax'a de membru ord. pe 1872/3 5 fl.

Sabiin, 10 Aprilie 1875.

Dela secret. asociat. trans.

*) Celelalte diuarie romane suntu rogata a reproduce acestu regulamentu.